

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет фізичної культури, спорту та здоров'я людини

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВПЛИВУ ДОВКІЛЛЯ, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА СПОРТУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

**(До Міжнародного дня вчителя (World Teachers 'Day)
та Дня працівників освіти України)**

*Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної онлайн конференції*

**Бердянськ
БДПУ
2023**

УДК 378.091.212.613]:[502+796]

А 43

Редакційна колегія:

Головний редактор – Кушнірюк С. Г., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор (Бердянськ); **заступник головного редактора** – Гнатюк В. В., кандидат біологічних наук, доцент (Бердянськ).

*Друкується за рішенням вченої ради
факультету фізичної культури, спорту та здоров'я людини
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 3 від 27.10.2023р.)*

A43 Актуальні питання впливу довкілля, фізичного виховання та спорту на здоров'я людини : зб. наук. матеріалів VI Міжнародної науково-практичної онлайн конференції (Бердянськ, 28–29 вересня 2023 р.) №6 / [гол. ред. С. Г. Кушнірюк]. – Бердянськ : БДПУ, 2023. – 255 с.

A43 Topical issues of influence of the environment, physical education and sport on human health : Coll. Science. Materials of the VI International scientific-practical online conference (Berdyansk, September 28-29, 2023) №6 / [ch. Ed. S.G. Kushniryuk]. - Berdyansk: BSPU, 2023. – 255 p.

У збірнику вміщено наукові статті, які висвітлюють актуальні питання теоретико-методичних, валеологічних та психолого-педагогічних аспектів фізичного виховання і спорту різних верств населення, професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання, фітнесу, фізичної реабілітації, туризму й рекреації, сучасних аспектів фізичної реабілітації та адаптивної фізичної культури, еколого-біологічні проблеми формування здорового способу життя студентської молоді, а також проблеми довкілля, фізичного виховання та спорту в суміжних наукових сферах: міждисциплінарних зв'язках.

УДК 378.091.212:613]:[502+796]

За зміст статей і правильність цитування відповідальність несуть автори

© Бердянський державний педагогічний університет, 2023

ЗМІСТ

3

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ, ВАЛЕОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ

Cavcaliuc A.S. (Republic of Moldova) Analysis of aspects regarding the duties of the tasks and main requirements of the polo swimmers on playing positions.	8
Базильчук В.Б., Журавльов Ю. Г. (Хмельницький) Особливості застосування організаційних форм фізичного виховання у закладах вищої освіти.	14
Баришников А. О., Ляхова І. М. (Київ) Теоретико-методологічні аспекти фізичного виховання дітей дошкільного віку з розладами спектру аутизму.	16
Верітов О.І., Пономарьов В.О., Петров В.О. (Запоріжжя) Професійно-педагогічна компетентність фахівців зі спеціальності 017 фізична культура і спорт.	20
Голуб Д.О. (Бердянськ) Вплив інноваційних технологій на ефективність уроків фізичної культури з футболу для учнів 15-16 років.	22
Дишкант М.В. (Київ) Інформаційні технології у формуванні відповідального ставлення студентів вищих медичних навчальних закладів до цінностей оздоровчої діяльності.	25
Кара С.І. (Бердянськ) Умови формування навчальної мотивації студентів до занять з фізичного виховання.	27
Караулова С.І. (Запоріжжя) Соціальна роль фізичної культури і спорту в житті студентської молоді.	29
Козицька А.П., Плющакова О.В. (Київ) Формування здоров'язбережувальної компетентності студентів при проведенні фізкультурно-оздоровчого заходу «свято руху, краси і здоров'я»	32
Кононенко М.О., Лесик А. С. (Бердянськ) Важливість фізичного виховання для здоров'я учнів початкової школи.	35
Ляхова І.М. (Київ) Роль спортивної термінології у фаховому розвитку здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт.	37
Маленюк Т.В. (Кропивницький) Покращення показників гнучкості у спортсменок на етапі початкової підготовки в художній гімнастиці.	40
Павлевич Л.М. (Дунаївці) Психолого-педагогічні аспекти на уроках фізичного виховання у початковій школі.	44
Поліщук К.В., Лесик А.С. (Бердянськ) Проблеми і перспективи викладання фізичної культури в НУШ.	47
Пономаренко К. С. (Бердянськ) Особливості розвитку провідних фізичних якостей волейболістів у контексті видів фізичної підготовки.	49
Примак Є.Г. (Бердянськ) Оптимізація організації фізичного виховання як засіб підвищення фізичної підготовленості здобувачів вищої освіти у ЗВО.	52
Пристинський В.М., Швець О.А., Пристинська Т.М. (Слов'янськ) Оптимізація процесу фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти на засадах ідей концепції нової української школи.	54

Сватъєв А.В., Булах С.М., Симонік А.В. (Запоріжжя) Підготовка конкурентноздатних фахівців зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.	60
Собко Н.Г. (Кропивницький) Кроссфіт – тренувальний процес нового покоління.	62
Станчевський М.М. (Бердянськ) Актуальні проблеми організації дистанційного навчання на уроках фізичної культури в умовах воєнного стану.	65
Шевченко О.В., Мельнік А.О. (Кропивницький) Методика визначення рівня розвитку гнучкості юних гімнастів на етапі початкової підготовки.	68
Шевчук О.П. (Луцьк) Роль українських народних рухливих ігор у формуванні національно-патріотичного духу серед учнів початкової школи.	71
Філатова З.І., Євтушок М.В. (Київ) Особистісне формування простору води в ході занять аквафітнесом.	75

РОЗДІЛ II.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ПРЕДМЕТНИХ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ, ТА ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Баранов В.В. (Полтава) Запровадження інтерактивних освітніх технологій для розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів фізичної культури.	78
Безкоровайна Л.В. (Запоріжжя) Проєктування інформаційно-освітнього середовища у підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання, здоров'я та туризму в закладах вищої освіти.	81
Білик В.Г., Василенко К.С. (Київ) Організація дистанційного навчання анатомії людини з основами загальної і вікової фізіології та спортивної морфології студентів спеціальності 017 Фізична культура і спорт.	84
Браниште Г.С. (Республіка Молдова) Комплексные исследования параметров подготовленности, определяющих долговременную адаптацию организма гребцов на байдарках в многолетней тренировке.	87
Гальченко Л.В., Іванська О.В., Румянцев С.С. (Запоріжжя) Теоретичні аспекти використання рухливих ігор у навчанні дітей старшого дошкільного віку з елементами гандболу.	95
Голінка О.В. (Полтава) Здоров'язбережувальні технології навчання у закладі вищої освіти.	100
Дутчак Ю.В., Сущенко Л.П., (Хмельницький, Київ) Використання інтерактивних технологій як засіб забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців сфери фізичної культури і спорту	104
Каплун М.О. (Бердянськ) Забезпечення безбар'єрного доступу дітям з особливими освітніми потребами до здоров'язбережувального середовища.	107
Кара С.І., Сухарєв Р.С. (Бердянськ) Професійна підготовка майбутніх учителів біології та основ здоров'я до формування здоров'язбережувальної компетентності школярів.	110
Митяненко Ю.В. (Бердянськ) Зміст та структура навчальної дисципліни «сучасні фітнес технології», як складова фахової підготовки майбутніх фітнес-тренерів в умовах дистанційної освіти.	112

Омельчук О.В., Шеремет І.В., Василенко К.С. (Київ) Сучасний погляд на необхідність формування стресостійкості здобувачів вищої освіти в умовах російсько-української війни.	116
Самойленко В.Л. (Бердянськ) Можливості використання віртуальної реальності в професійній діяльності майбутніх учителів фізичної культури.	120
Самсутіна Н.М. (Бердянськ) Особливості підготовки майбутніх викладачів до впровадження інноваційних технологій у процес фізичного виховання студентів.	122
Семенова І.В. (Волинь) Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту з предметних спеціалізацій.	127
Ситнік Д.М. (Бердянськ) Актуальні проблеми розвитку спеціальної термінології для підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту.	131
Сококонь О.А. (Полтава) Місце здоров'язбережувальних технологій у структурі природничонаукової підготовки фахівців фізичної культури.	133
Степанова Н.А. (Республіка Молдова) Вплив плавання на рівень розвитку витривалості у студентів за спеціальністю кінетотерапія.	137
Хатунцев О.О. (Бердянськ) Проблема індивідуалізації навчання в інклюзивному середовищі.	139
Хатунцева С.М., Савін Є.В. (Бердянськ) Роль індивідуалізації як ключового елементу формування компетентного вчителя біології та основ здоров'я.	142
Черезова І.О. (Бердянськ) Особливості професійного здоров'я педагога та синдром професійного вигорання.	146

РОЗДІЛ III.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ, АДАПТИВНОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, ТУРИЗМУ Й РЕКРЕАЦІЇ

Khatuntseva S.M., Cheremisina I.M. (Berdyansk, USA) Methods of assessment and control for violations of work of locomotor system.	150
Lungu E.M. (Republic of Moldova) The role of tourism and instructional practice in the professional training process of the tourism.	155
Nicolaiciuc N.I. (Republic of Moldova) The training of the motor capacities of secondary school students through the tourism means during the physical education lesson.	161
Onoi M.P. (Republic of Moldova) The evolution of strategies for the sustainable development of sports tourism in the republic of moldova.	165
Андрєєва О.Б. (Рівне) Розвиток соціальних навичок у майбутніх фізичних терапевтів, ерготерапевтів.	173
Бугай Б.А., Єфімова А.І. (Бердянськ) Історичні відомості і поняття протезування та ортезування.	175
Дніпровська Є.В. (Бердянськ) Актуальні проблеми наукової доказової практичної діяльності фізичного терапевта.	178
Дніпровська Є.В., Єфімова А.І. (Бердянськ) Комплексна фізична терапія при сколіозах і та її ступенів.	181

Зоріна Л.В. (Рахнівка) Ефективність сучасних аспектів фізичної терапії у початковій школі.	184
Корх-Черба О.В., Пшенічна Л.П. (Київ) Розвиток фітнес-технологій в Україні та їх впровадження у заклади вищої освіти.	187
Кузьменко В.Ю., Коваленченко В. Ф. (Київ) Пріоритетна роль фізичних вправ у відновленні здоров'я підлітків 8-14 років, хворих на бронхіальну астму.	189
Ладихенська К.О. (Вінниця) Заходи фізичної терапії для профілактики плоско-вальгусної деформації стопи.	192
Ладихенська К.О. (Вінниця) Сучасний стан проблеми дитячої плоскостопості. варус і вальгус – норма?	195
Мегалінська Г.П., Білик Ж.І., Даниленко Є.В., Ткачук І. О. (Київ) Саліводіагностика тривожних станів.	198
Мерзлікіна О.А., Бобровник Л.П. (Київ) Застосування новітніх технологій у фізкультурно-спортивній реабілітації дітей 8-10 років із дитячим церебральним паралічем.	200
Некрасов Г. Г. (Бердянськ) Особливості спортивно-оздоровчого туризму.	202
Расторгуєва І.С. (Бердянськ) Актуальність питання впливу фізичних вправ на здоров'я людини.	206
Самойленко І.О. (Бердянськ) Цифрова трансформація в ерготерапії: ефективність роботи з дітьми з психомоторними порушеннями.	210
Сіренко П.О., Жіденс Я. (Латвія) Постізометрична релаксація великого сідничого та м'язів задньої групи гомілки.	213
Сущенко Л.П., Качур Є. Ю (Київ) Фізкультурно-спортивна реабілітації футболістів 20-25 років з пошкодженням колінного суглобу на адаптаційно-тренувальному періоді відновлення.	215
Хлібойко Ю.В. (Вінниця) Фізична терапія пацієнтів з остеохондрозом на санаторному етапі реабілітації.	218

РОЗДІЛ ІV.

ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Внукова О.М., Лупійко А.П. (Київ) Особливості фізичного виховання сучасних здобувачів вищої освіти.	222
Дроздова В.М. Лесик А.С. (Бердянськ) Протиставлення шкідливих звичок та здорового способу життя студентів.	225
Загоренко Н.О., Гнатюк В.В. (Бердянськ) Формування екологічної свідомості учнів середньої загальноосвітньої школи в процесі освітньої діяльності	227
Нікітенко Н.М., Синегуб Є.Л. (Бердянськ) Професійна підготовка майбутнього вчителя основ здоров'я.	229
Павлевич Я.О., Гнатюк В.В. (Дунаївці, Бердянськ) Особливості концепції сталого розвитку як складової екологічної освіти.	231

РОЗДІЛ V.

ПРОБЛЕМИ ДОВКІЛЛЯ, ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ В СУМІЖНИХ НАУКОВИХ СФЕРАХ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ

Бабаліч В.А. (Кропивницький) Використання міжпредметних зав'язків під час навчання плавання школярів.	234
Величко М.В. (Київ) Вплив інформаційного середовища на формування соціальної спадковості людини в Україні.	238
Вусик Г.Л. (Київ) Функціонування спортивної метафори в українському політичному дискурсі.	239
Гжегожевський Р.В. (Хмельницький) Природа Хмельниччини як одне з джерел натхнення для творчості заслужених артистів України братів Гжегожевських.	242
Грибан Г.П. (Житомир) Екологічне виховання здобувачів закладів вищої освіти у сфері фізичного виховання.	246
Завальнюк О.В. (Київ) Теоретичні аспекти управління спортивною діяльністю в умовах сучасних викликів.	249
Співак Л.М. (Бердянськ) Особливості психічного здоров'я здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану.	252

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

(Співак Л. М., доктор психол. н., професор)

Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Актуальність теми. Створення необхідних умов для підтримки психічного здоров'я кожного громадянина є важливим завданням України в період воєнного стану. Забезпечення охорони і підтримки психічного здоров'я особистості в період воєнного стану визначено пріоритетним завданням, як Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?», так і низки проєктів від Міністерств, зокрема й Міністерства освіти і науки України. Невідкладність вирішення нагальних державних завдань надає особливої важливості вивченню питання про рівні психічного здоров'я українських здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в період воєнного стану.

Мета: висвітлити результати емпіричного дослідження рівнів психічного здоров'я українських здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в період воєнного стану.

Методика дослідження. В емпіричному он-лайн дослідженні рівнів психічного здоров'я здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, що проводилося в травні 2023 року, було застосовано адаптований опитувальник «Стабільність психічного здоров'я – коротка форма» [1]. Опитувальник містить 14 запитань, які виявляють самопочуття досліджуваного впродовж останніх двох тижнів (чи одного місяця). Ці запитання стосуються мети й сенсу життя, інтересу до життя, переживання позитивних почуттів і емоцій (щастя, радості, задоволення і т. ін.), відчуття своєї соціальної належності, важливості власної соціальної ідентичності.

Психічне здоров'я особистості презентує рівень суб'єктивного, психологічного і соціального благополуччя. Кожен рівень визначає частота переживання особистістю поданих вище позитивних показників упродовж найближчого і невеликого за тривалістю часового проміжку в минулому (двох тижнів, одного місяця). Рівень чіткості усвідомлення особистістю своїх життєвих цілей і здатність послідовно їх досягати виявляє рівень її психологічного благополуччя, як компонента психічного здоров'я. Рівень прагнення особистості здобувати новий суспільний досвід і готовності успішно соціалізуватися встановлює рівень її соціального благополуччя, як іншого компонента психічного здоров'я [3].

В дослідженні, що проводилося в травні 2023 року, взяли участь 70 вітчизняних здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами віком від 17 до 23 років, які навчалися в університетах міста Київ. Результати, які було одержано в травні 2023 року, порівнювалися з результатами, що були отримані в жовтні 2022 року та висвітлені в нашій попередній публікації [2].

Статистичну обробку одержаних кількісних даних було здійснено за допомогою критерію F^* -кутового перетворення Фішера.

Результати дослідження. Емпіричні кількісні дані щодо рівнів психічного здоров'я здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, які було одержано в травні 2023 року і в жовтні 2022 року, презентовано на рис. 1.

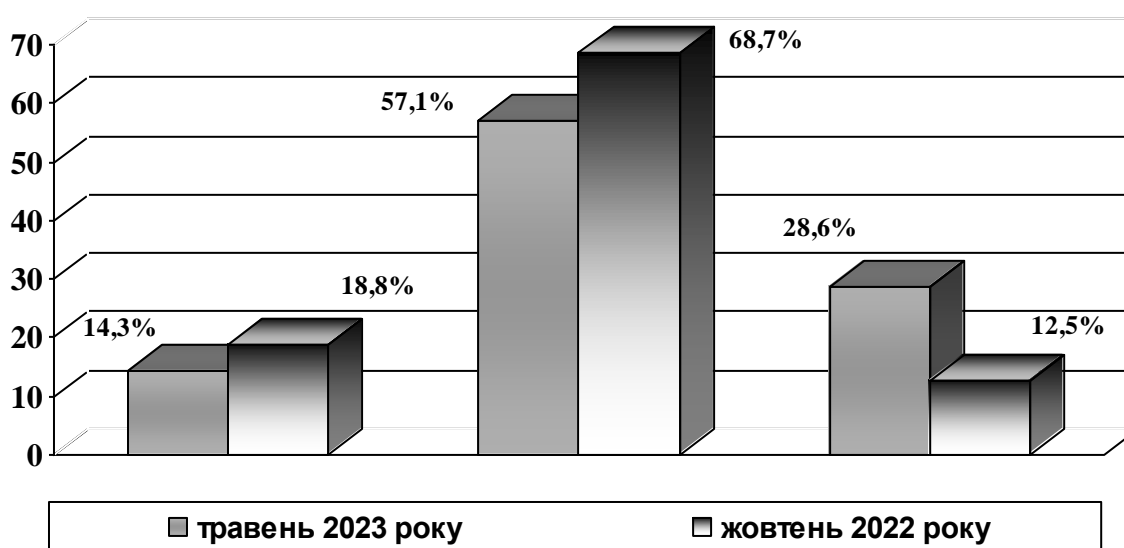

Рис. 1. Рівні психічного здоров'я здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами

З рис. 1 помітно, що найбільшу кількість здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами характеризував середній рівень психічного здоров'я (травень 2023 року – 57,1 %, жовтень 2022 року – 68,7 %). Досліджувані із середнім рівнем виявляли досить сильний інтерес до життя впродовж попередніх двох тижнів чи досить сильно переживали щастя або радість 1 чи 2-3 рази щотижня. Майже половина досліджуваних підкреслили досить велике значення для них суспільних подій в Україні. Порівняно із середнім рівнем, значно меншу кількість здобувачів вищої освіти вирізняв високий рівень психічного здоров'я (травень 2023 року – 28,6 %, жовтень 2022 року – 12,5 %). Досліджувані з високим рівнем виявляли сильний інтерес до життя або сильно переживали щастя чи радість 1 чи 2-3 рази щодня або майже щодня. Багато досліджуваних відзначили, що події, які відбуваються в Українському суспільстві, мають для них велике значення. Натомість найменшу кількість здобувачів вищої освіти характеризував низький рівень психічного здоров'я (травень 2023 року – 14,3 %, жовтень 2022 року – 18,8 %). Досліджувані з низьким рівнем виявляли пригнічення і сум впродовж двох попередніх тижнів.

Визначені відмінності кількісних даних щодо психічного здоров'я здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами в травні 2023 року та в жовтні 2022 року є статистично незначущими на низькому ($\varphi^*=0,7$) і середньому ($\varphi^*=1,405$) рівнях. Однак на високому рівні такі відмінності між кількісними даними виявилися статистично значущими ($\varphi^*=2,348$ при $p \leq 0,01$). Результати статистичної обробки одержаних даних засвідчили незначне зменшення кількості досліджуваних із середнім і низьким рівнями та значуще збільшення – з високим рівнем психічного здоров'я від жовтня 2022 року до травня 2023 року включно. Зважаючи на пояснення досліджуваних, зазначимо, що емпірично визначені позитивні зміни зумовлено низкою зовнішніх чинників. А саме, навесні 2023 року з'явилося більше урядових новин про успіхи в наступі Збройних Сил України. На протигагу періоду від жовтня 2022 року до квітня 2023 року включно, в травні 2023 року досить рідко вимикали електроенергію тощо.

Висновки. Проведене експериментальне дослідження уможливило такі висновки. Впродовж періоду воєнного стану рівні психічного здоров'я українських здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами суттєво залежать від зовнішніх чинників, що пов'язані з цим станом. Емпірично визначено і статистично підтверджено зменшення кількості досліджуваних із низьким і середнім рівнями та збільшення – з високим рівнем психічного здоров'я в період від жовтня 2022 року до травня 2023 року. Перспективним для подальших наукових пошуків є питання про ефективні психологічні засоби підтримки психічного здоров'я здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, як в період воєнного стану, так і в післявоєнний час.

Література

1. Носенко Е. Л., Четверик-Бурчак А. Г. Опитувальник «Стабільність психічного здоров'я – коротка форма»: опис, адаптація, застосування. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Педагогіка і психологія.* 2014. Т. 22, Вип. 20. С. 89–97.
2. Співак Л. М. Психічне здоров'я здобувачів вищої освіти з інвалідністю в воєнний час. Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики : тези доповідей XXII Міжнародної наук.-практ. конф. (30 листопада – 01 грудня 2022 р., м. Київ). Част. 1. Київ : Університет Україна, 2022. С. 120–123.
3. Keyes C. L. M. The Mental Health Continuum: From Languishing to Flourishing in Life. *Journal of Health and Social Behavior.* 2002, Vol. 43, No. 2, pp. 207–222. <https://doi.org/10.2307/3090197>.

Наукове видання

Головний редактор:

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, професор **Кушнірюк С. Г.**

Технічний редактор та комп'ютерна верстка:

кандидат біологічних наук, доцент **Гнатюк В. В.**

Надруковано з оригінал-макету, наданого авторами

Підписано до друку 27.10.2023 р.
Формат PDF 60x84/16. Папір електронний.
Гарнітура «Arial». Друк – електронний.
Ум.-друк. арк. 15,75.

Видавець

Бердянський державний педагогічний університет
71100, Запорізька обл., м. Бердянськ, вул. Шмідта, 4
Тимчасово переміщений до: м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66
Приймальна ректора: bdpu.zp@gmail.com , rector_bdpu@ukr.net .